

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 312 — GOD. VII.

ŠIBENIK, 3. RUJNA 1958.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Izrada tarifnih pravilnika VAŽAN ZADATAK KOMUNE

Donošenje zakona o ukupnoj raspodjeli dohotka u privrednim organizacijama, nametnulo je i pitanje raspodjele ličnih dohodaka i nove, tarifne politike u poduzećima. U tom pravcu pri najvišim organima, kao i nižim prije, nekoliko mjeseci formirane su komisije, koje imaju zadatak da rade na u-

skiđivanju ličnih dohodaka i rješavanju nekih dosadašnjih griješaka, koje su se događale u našim organizacijama, a naročito među istim privrednim granama privrede, kao i da pruže pomoć komisijama koje su formirane u poduzećima. Dosta se već učinilo na analitičkoj procjeni radnih mjesta, ma da se toga moglo i više učiniti, to naročito u Pilani, Ražinama i još nekim poduzećima. Radi toga je postavljen zadatak da se sa analitičkom procjenom radnih mjesta, što prije završi. To je postavljeno radi toga, jer analitička procjena radnih mjesta može da vrlo dobro posluži usklađivanju unutarnjih odnosa kao i među pojedinim radnim mjestima. O tome treba da se vodi računa a ne da se gleda ličnost, već u prvom redu radno mjesto, bez razlike tko se na njemu momentano nalazi. Da bi se to sprovelo u život, treba da brigu vodi čitav radni kolektiv, zajedno sa radničkim savjetom.

S druge strane, oni treba da vode računa, i radi toga, što će i dalje na njima ostati, da sami određuju kriterijume u unutrašnjim odnosima, a pravilna procjena radnih mjesta može samo dobro da posluži. Radi same važnosti ovog zadatka, treba stvari postaviti tako da se diskutiraju u sindikatu, i to prije nego što budu utvrđeni jedinstveni kriterijumi i minimalni lični dohoci.

Zakonom koji je izišao ove godine, privredne organizacije nisu obavezne da rade na izradi pravilnika o premijama, ako za to nemaju mogućnosti, da određeni broj radnih mjesta premiraju, jer im se ne bi pokazao analogno tome i finansijski efekat. Mislimo da se samim tim, donekle stvar rješava u likvidiranju dosadašnjih anomalija, sa kojima su bili pravilnici o premijama opterećeni, a negdje nam i stvarali političke probleme. Te su griješke dolazile uglavnom od tuda, što nije bilo određenog kriterijuma kod premiranja. Tako su neke organizacije išle mnogo u širinu, a neke pak obuhvatile uglavnom rukovođeci kadar, što je jedno i drugo bilo nepravilno. Nije se znalo što se sa takovom premijom dobija i kakav je finansijski efekat postizavan.

Sada je vrijeme da o tome povedemo dovoljnu pažnju i da imamo određeni stav o tom pitanju. Jer, ako se premiranje pravilno postavi, ono može igrati važnu ulogu, radi čega treba voditi računa, naročito o nekim pitanjima.

Najprije da se unaprijed utvrde zadaci i mjerilo uspjeha na onim radnim mjestima koje premiramo. Premije ne mogu da se daju po pravilu, kao dopunski oblik nagradivanja, za redovno izvršavanje zadatka nego treba da predstavlja poseban uspjeh radnika, koji može da se iskaže u štednji materijala, povećanju proizvodnje i finansijskom efektu. Sredstva za premije trebalo bi formirati u direktnoj zavisnosti od rezultata premijskog sistema. Ako se već ide na premije trebalo bi iste češće spavati kako bi imale više utjecaja na stimuliranje.

Veoma bi bilo korisno da se prije donošenja i utvrđivanja premija, poduzme široka diskusija u radnom kolektivu i da se na takvim sastancima prikaže efekat premija. Mislimo, da će takav premijski sistem više nego sigurno, imati svog odraza na čitav radni kolektiv.

Drugo pitanje o kojem treba također voditi računa jesu norme. Dosad imamo ustaljene norme u poduzećima "Jadranska", Luka i skladišta i u još nekim privrednim organizacijama. Mislimo da bi i ostala naša poduzeća trebala da vode o tome računa, jer ima dosta radnih mjesta, koje se mogu staviti pod normu, a samim tim dati stimulansu radniku za veću proizvodnju s jedne strane i mogućnosti veće zarade s druge. Jer, bez povećanja proizvodnje, nema ni povećanja životnog standarda naših radnika.

U rješavanju tog pitanja pred našim poduzećima stoje dva važna zadatka.

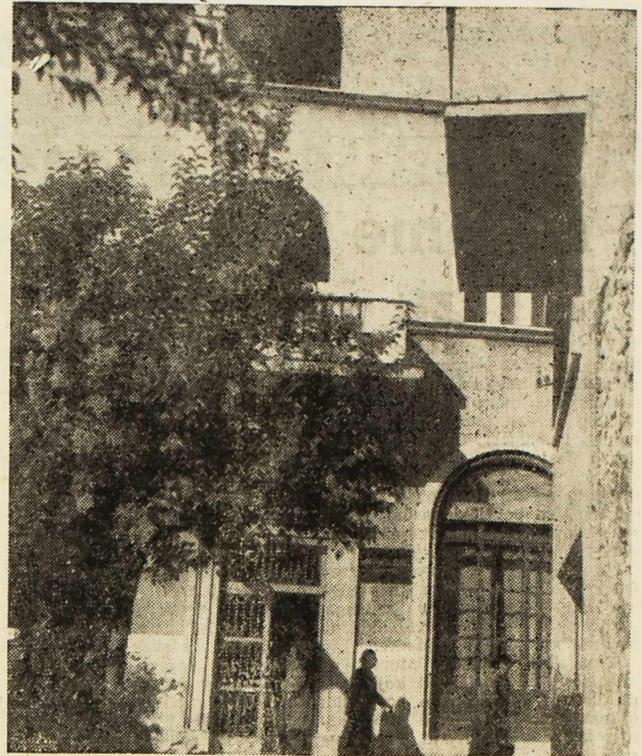
Prvo utvrđivanje jedinstvenih kriterijuma za tarifne pravilnike u privrednim organizacijama, i

drugo utvrđivanje minimalnih ličnih dohodaka radnika što ovo posljednje treba čekati od viših organa. U pripremama za izvršenje tih zadataka normalno je da se vodi zajednička briga, jer se radi o mjerilima ličnih dohodaka u jednom slučaju za stvarnu zaradu, a u drugom kao društvene obaveze prema zajednici. Pitanje ličnih dohodaka je u prvom redu pitanje koje obračunava privredna organizacija prema zajednici. Zbog toga lični dohoci treba da budu stvar državnog reguliranja. Međutim, unutrašnji odnosi o kojima je bilo već riječi, nagradivanja rada iz sredstava kojima raspolaže privredna organizacija, stvar je nje same i njenog radničkog savjeta.

U izradi tarifnog pravilnika, treba dati inicijativu samoj privrednoj organizaciji i radničkom savjetu, te čitavom kolektivu.

Iz ovoga proizlazi da pred općinskim komisijom i komisijama u privrednim organizacijama predstoje veliki zadaci. Treba sve snage usredotočiti na tom poslu, jer od pravilnog rješavanja ovog pitanja zavisit će, kako će se sutra u poduzeću riješiti i još mnogo teži zadaci i problemi. Dosadašnji rad pokazuje da ćemo na tom poslu, zajedno sa našim političkim organizacijama potpuno uspeti.

NJ armirano betonskih stupova.



Šibenik: Komunalna banka

Novi turistički objekti

U petak i subotu boravila je u Šibeniku stručna komisija sastavljena od tri člana, koja je razmotrila pitanje lokacije ugostiteljskih i turističkih objekata na diošnji Jadranskog puta između Zadra i Šibenika. Komisiju su sačinjavali Mate Barbić, predsjednik ugostiteljske komore NR Hrvatske, te ugostiteljsko-turistički stručnjaci ing. Boleslav Ivković i ing. Ivo Marasović. Oni su tom pri-

likom dali preporuku saveznim organima za ugostiteljstvo i saobraćaj da se u području Primoštena izgradi jedan veći objekat, koji bi isključivo poslužio za potrebe tranzitnog turizma. Predložili su također da se u samom Šibeniku podigne još jedna benzinska stanica, kao i da se u blizini željezničke stanice odredi lokacija za izgradnju jedne servisne stanice za popravak vozila. (J)

Izgradnja Kninskog čvora

U toku je rekonstrukcija mosta nadvoznjaka na cesti Knin - Bosensko Grahovo, zbog pomanjkanja zadarskog kolosijeka i jednog kolosijeka izvlačnjaka. Radove izvodi specijalizirano poduzeće "Jugofund" iz Beograda, koje u sadašnjoj fazi radova koristi glomaznu mašinu, tzv. makuru koja izvede nekoliko komplikovanih operacija. U toku su radovi na temelju, jer se most proširuje. Da bi se postigla potrebna nosivost mosta izvodi se podzemno saljevanje

Pošto se proširenjem mosta dobija oštra krivina prijelazom na cestu Knin-Sinj, to se dijelom postojeća trasa mora napustiti, da bi se malo dalje devijacijom ovog puta dobila potrebna krivina. Novi odvojak ceste prelazi iza nekoliko obližnjih zgrada i izbija na sadašnju željezničku rampu.

Sve je to uslovljeno programom radova na izgradnji pruge Knin - Zadar, na samom izlazu iz kninske stanice. (m)

DOPUNSKA STANARINA

Narodni odbori pokazuju u posljednje vrijeme veliki interes za uvođenje dopunske stanarine. O njoj se naročito počelo diskutirati kad su u javnosti izneseni nacrti saveznih zakona iz stambene oblasti, i poslije donošenja Uredbe Saveznog izvršnog vijeća o posebnim uslovima stambene izgradnje.

Uvođenje dopunske stanarine nameće prije svega višak stambenih prostora, koji će se ubuduće svakako osjetnije pojavljivati, upravo zbog toga što predloženi zakonski nacrti utiru puteve novim, "slobodnijim" stambenim odnosima. Osnovna je koncepcija da stambeni odnosi ne mogu biti prisilni. Oni će se regulirati ekonomskim instrumentima, povećanjem broja stanova i slobodnom voljom stanara. Bit će normalna pojava kad nosilac stanarskog prava odbije da drži podstanara. Ako on ne želi podstanara, nikakvim administrativnim putem njemu ne će moći da se naturi u stan novo lice. U tom slučaju može se ustanoviti (ako ima osnovu) višak stambenih prostora. Za taj višak (jedna soba naprimjer) zakonski nacrt predviđa trostruko veću kiriju.

Praktično o višku stambenih prostora u nacrtu Zakona o upravljanju stambenim zgradama nalazimo ovu definiciju: »Višak stambenih prostora postoji kad nosilac stanarskog prava koristi veći broj stambenih prostora nego što je potrebno da bi se stambeni prostor smatrao za racionalno iskoristeno. Izuzetak je doduše što će naučni radnici, književnici, umjetnici i drugi istaknuti javni radnici i stručnjaci imati pravo i na posebnu prostoriju za rad.

Kako će se utvrđivati višak stambenih prostora? O tome će biti doneseni posebni propisi. Kada na osnovu njih stambeni organ općinskog narodnog odbora utvrdi višak stambenih prostora on će ostaviti nosiocu stanarskog prava rok od dva mjeseca da izda taj višak (ili da ga na drugi način racionalno iskoristi). Međutim, poslije tog roka korisnik stana plaćat će za višak stambenih prostora trostruki iznos stanarine.

Ima još slučajeva koji će utjecati na uvođenje dopunske stanarine.

Naprimjer, ako se stan koristi za obavljanje poslovne djelatnosti. Takva dodatna stanarina ne bi mogla biti manja od 50 posto od ukupnog iznosa stanarine, ali ne bi smjela ni da pređe visinu kirije predviđenu za cijeli stan.

Nacrt zakona isto tako predlaže povišenu stanarinu i za stanove koji pružaju »izuzetnu udobnost«. Misli se na stanove koji pružaju »izuzetnu udobnost«. Misli se na stanove koji imaju neobičajenu opremu i uređaje, frižidere, bojler, električne peći, kao i na stanove koji su luksuzno građeni i nalaze se van kategorije. Pri određivanju visine stanarine za ovakve stanove, u kiriji bi se pored troškova održavanja i opravke zgrade, uračunavala i otplata uređaja i opreme koja doprinosi »izuzetnoj udobnosti«. Uzimat će se u obzir i ostali troškovi luksuzne izgradnje.

Posebnu naknadu plaćali bi eventualno i korisnici bašta, vrtova i parkova. U takvim slučajevima općinski odbor propisivač bi visinu naknade uzimajući u obzir kvalitet zemljišta. Međutim, bez obzira na postavke koje nalazimo u nacrtu zakona o upravljanju stambenim zgradama, dopunska stanarina nastaje i kao rezultat same prakse. Ona je naročito predmet pažnje lokalnih propisa, koji se pripremaju na osnovu smjernica Uredbe o posebnim uslovima stambene izgradnje. Iako je čitav posao još u fazi diskusije, Sarajevo je već donijelo jedan propis kojim se regulira dopunska stanarina u bolje opremljenim stanovima i isto tako uvodi za višak stambenih prostora.

I-kustvo Sarajeva nije samo zanimljivo već i poučno. Prije svega, takav propis donesen je da bi se ispravile anomalije u visini stanarine, jer je bilo slučajeva da su korisnici novoizgrađenih stanova, i to sa posebnom opremom i uređajima, plaćali nisku kiriju od zakupaca starih stanova.

Prema sarajevskoj odluci u bolje opremljene stanove spadaju oni koji imaju boljere u kuhinjama i kupatilima, električne i butanske štednjake, ugrađene kuhinje, mašine za pranje rublja... Sarajli-

(Nastavak na 2. strani)

Pred izbore zadružnih savjeta

U toku proteklih nekoliko dana u mjestima našeg kotara predizborna aktivnost za izbore zadružnih savjeta protekla je u znaku sve većeg zainteresiranja neposrednih proizvođača za zadružno upravljanje. Na brojnim sastancima i konferencijama došao je do izražaja interes seljaka za zadružno upravljanje. Nije bilo mjesta gdje nije na sastanke zadružnih savjeta bilo prisutno toliko zadrugara, da se moglo jasno uočiti, da taj interes zadrugara počiva na jednoj sasvim realnoj osnovi. Praksa je pokazala da su zadruge najbolja forma koja može da pozitivno utječe na sam razvitak sela u pravcu socijalizacije. Tamo gdje je zadruga aktivna gdje su sredstva zadruge tolika da mogu sama svojim postojanjem mijenjati stare odnose, sam razvitak sela odmakao je dosta daleko. Ima dosta primjera za to. Sigurno je da seljaci Bratiškovaca itekako osjećaju svoju zadrugu. I druge zadruge su u takovom položaju. Tipični primjer za to je i zadruga Skradin, Pirovac i druge. Zato i sada za izbore organa upravljanja u zadrugama treba izvući i neke pozitivne zaključke, iz dosadašnjeg poslovanja zadruga, iz njihove sve raznovrsnije djelatnosti.

Naime, takova organizacija koja izrasta ovdje kod nas, u ovim našim relacijama, traži sve više i u prvi plan stavlja pitanje kadrova. Na ovim izborima treba svakako da se izaberu najbolji ljudi, stručno sposobni, dobri gospodari i racionalni upravljači, čiji dijapazon i širina pogleda ne će biti tolika da bi ih izdvojila iz općeg društvenog procesa. To dolazi sada u poslovanju zadruga, kao melem na ranu, koja nije još kod velikog broja zadruga zacijeljena. Tipični primjer za to je i zadruga Vodice. Ona je ekonomski jedna od najjačih. Nekada uzimana za primjer. Međutim, danas uslijed podvojenosti u organima upravljanja stanje zadruge ne samo što je takovo, da ona kao organizacija stagnira, nego nekako čini se, da ide natrag. Ali, ne bi bilo pravilno kazati, da su svi ljudi u organima ove zadruge takovi da oni svjesno

tako rade. Prije bi se moglo kazati, da bi takova konstatacija bila netočna. Ali, stoji jedno. Kada se u organe upravljanja zadrugom ukupe ovi ili oni lični odnosi, da to prije ili kasnije, bez obzira na mišljenje tih aktera svade, ostavlja negativne reperkusije na organizaciono stanje i opće poslovanje zadruge. U ovom slučaju, nama iz nepoznatih razloga stoji kao anti-pod jedan naprema drugome predsjednik upravnog odbora zadruge i predsjednik dosadašnjeg zadružnog savjeta. I htjeli oni to ili ne ti njihovi lični odnosi uvlače se u organe upravljanja i umjesto harmonije, prije bi se moglo reći da postoji izvjesno podbadačenje, samo da bi se protivnika nekako diskvalificiralo, a time i uz najbolje želje prema zadrugi, takovim stavom štetilo toj samoj zadrugi. Ali, bez toga nema ni ovdje u Vodicama, a ni tamo u Rogoznici, a i u Kistanjama i drugim zadrugama onog pravo properiteta koji može zadrugu pretvoriti od relativno ekonomski slabe u jaku socijalističku privrednu organizaciju.

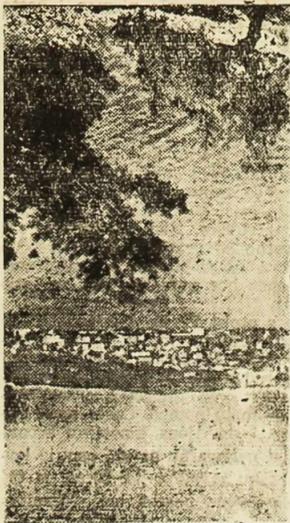
Te misli izvirale su prošle nedjelje kada se vršilo kandidiranje na konferencijama zadrugara za zadružni savjet. I treba kazati otvoreno, baš onim ljudima, koji se lijepe za staro, da su i ovom prilikom pred demokratskim stavom širog kruga zadrugara i pred takvim raspoloženjem seljaka ostali usamljeni. Vjerujemo da se na kandidatskim listama nalaze najbolji ljudi u našim selima. Njih su predlagale osnovne organizacije SK i Socijalističkog saveza. Negdje su to uradili sami zadrugari spontano, onako kako su u svojoj većini ocijenili ljude, koji bi ih dostojno reprezentirali u zadružnom savjetu. Možda je dobro iznijeti i neke konkretne primjere. U P. Šepurini sam pošao, da bi opisao sve ono što će se zbiti na sastanku zadružnog savjeta. Sastanak je trajao i do kasno u noć, ali sve je proteklo u svečanosti i atmosferi, gdje je svatko svojim stavom i riječju želio da pridonese, da odluka koja treba da se donese, bude korisna i da služi njima na čast.

Doduše, netko je tamo u Šepurinama gundao, ali na licu ovih mladih ljudi, većinom članova SK, kao da ono gundanje nije ostavilo nikakve tragove, za to da bi bili zabrinuti. A to je pozitivno.

Nema sumnje da je bilo tu i tamo lokalističkog shvaćanja pri kandidiranju. Umjesto da bude kriterijum čovjek njegov karakter, politička zrelost, rad i stvaralaštvo, u nekim mjestima uzimalo se to da li je ili ne iz »našeg« zaseoka, »naš čovjek« i t.d. I mladi ljudi su rado primali kandidaturu. Primali je s osjećajem odgovornosti. Oni dobro znaju, da se kroz društveni rad i upravljanje, poput radnika u tvornicama i ovdje u našim zadrugama, odvija jedinstven proces izgradnje socijalizma i socijalističkih društvenih odnosa. Možda je to i najbitnije, što je došlo do izražaja u kandidiranju za članove zadružnih savjeta. Taj proces se nastavlja. Sigurno je da će zadrugari glasajući

14. o. m. u svim našim zadrugama, glasati u stvari za daljnje unapređenje poljoprivredne proizvodnje, za svestraniji razvitak sela, za stvaranje novih odnosa, koji će stvarati klimu ljudske topline i razumijevanja, a ne, kao što tu i tamo još biva, klimu gdje se svatko od svakog ograđuje. I ovom prilikom kao amanet svima trebao bi da se toliko puta ponovljen rečen obnovi: nema napretka tamo gdje ljudi nisu shvatili sebe u zajednici, gdje oni ne vide jedinu mogućnost da se ljudski dogovaraju kada treba nešto da riješe; kada bez harmonije i solidarnosti u zajedničkom poslu ne može biti ništa nego ono, tko vjetar nije žanje buru. A kada bi se drukčije radilo onda Damoklov mač nesreće ne bi visio tako na očigled kao u Vodicama. I ne samo u Vodicama.

Ante Deković



Novosti iz naših općina

Kninska kronika

Pripreme zadrugara za izbore

Na području kninske općine u punom su jeku pripreme za izbore za zadružne savjete. Kako na konferencijama organizacija Socijalističkog saveza, tako i na skupština zadrugara, koje su inače dobro posjećene, predstojeći izbori za organe upravljanja u zadrugama, dobili su u pravom smislu zapažen politički značaj, kojim su svojevrstno bili obilježeni izbori za radničke savjete.

Na skupovima zadrugara pokreću se pitanja o politici unapređenja poljoprivrede, radu zadruga, naročito s osvrtom na akcijske programe i naredne zadatke.

Zapaža se posebno interes omladine i mladih ljudi, koji kroz diskusije i razgovore o pojedinim granama poljoprivredne proizvodnje, izlaze sa korisnim i vrlo u mjesnim prijedlozima, a sve češće se čuje riječ žena, koje svojim učešćem u proizvodnoj djelatnosti daju značajan doprinos.

Pored ostalog, u ovim zanimljivim diskusijama raspravlja se o podbačaju plana sjetve hibridnog

kukuruz. Propust je uočen, ali postoji uvjerenje, da se to naredne godine ne će dogoditi. Za talijansku sortu pšenice javlja se sve veći broj ratara. Zato s jme treba na vrijeme pripremiti. Umjetno osjemenjivanje govoda se uhodalo. Tu problema nema, kao ni kod mezinizacije ovaca. U predstojećoj jesenskoj kampanji ponudeno je više ovaca nego što se očekivalo.

Zadrugari traže stručnjake. Zelenje, da ih agronomi i veterinari što češće posjećuju, daju uputstva i održavaju predavanja. Gospodarsko prosvjeđivanje shvaća se kao neophodan zadatak. Sve su to ohrabrujuće pojave. Očigledno izšlo se na pravi put. Novi kurs o shvaćanju politike unapređenja poljoprivrede i odnosima zadruga — proizvođač zahvata sve širi krug ljudi. Političke organizacije na selu, zadružni savjeti i zadruga rukovodstva, treba da podrže ovaj interes, koji je garancija, da će se lakše moći izvršavati zadaci svih budućih akcija. (m)

Zabilježeno u Mokrom Polju

Poljoprivreda u prvom planu

Mokro Polje je selo na sjeveru kninske komune. Mokropoljci su vinogradari i stočari, a bave se i ratarstvom, pčelarstvom i drugim granama privrede. Selo je lijepo raspoređeno, u sredini je polje, a oko njega se nižu komšuluci jedan za drugim. Veliki dio polja je zasaden vinogradima. Pored vinove loze zasade se još smokve i breskve, kao i poneki badem, koji dobro uspijevaju u Mokrom Polju. Tu je poneka parcela zasijana i sa djetelinom, kojoj bi poljoprivrednici trebali posvetiti još veću pažnju, jer bi tako lakše mogli da hrane svoju stoku. Pored ovih kultura Mokropoljci siju uglavnom kukuruz, pšenicu, raž i krompir.

Povrtlarstvom bi se mogli još više baviti, jer ovdje dobro uspijeva salata, rajčice i drugo povrće, a naročito pored rijeke Zrmanje, koja protječe kroz sredinu polja. Od voćarstva u ovom selu još uspijevaju šljive, orasi, dudovi, i drugo voće samo što Mokropoljci malo pažnje posvećuju voćarstvu. Oni sasvim malo interesa pokazuju za sadnju voćaka. Zaseoci Kopinjavac, Prevjes i Kanaziri većim dijelom se bave stočarstvom. Uzgajaju ovce, govoda, svinje i drugo.

Pored zemljoradnje i stočarstva, bave se još nekim zanimanjima. U selu ima nekoliko vavara, opančara, stolara i t.d. Naročito je razvijeno opančarstvo. Sva okolna sela većinom se snabdjevaju opancima iz Mokrog Polja. Mokropoljski opančari prodaju opanke u Kninu, Kistanjama i drugim većim centrima Bukovice. Žene se, pored svojih domaćinskih

poslova, bave još tkanjem ćilima, šivanjem i t.d. U Mokrom Polju se održavao domaćinski tečaj, kroz koji su prošle mnoge žene i djevojke, koje su nadopunile svoje znanje. Oupafu u selu u Mokrom Polju poduzeće u kojem bi se moglo da zaposli izvjestan broj lica. Mokropoljca ima većinom zaposlenih u nekim poduzećima u Kninu, u tvornici vijaka i dr. Izvjestan broj je zaposlen na izgradnji pruge Zadar — Knin.

U Mokrom Polju djeluju 3 škole i to u centru sela, Zavodu i Trivicićima. Ova posljednja je izgrađena poslije oslobođenja, dok su ostale dvije smještene u privatnim prostorijama. Mokropoljci su podigli spomenik palim borcima i žrtvama fašizma. On je smješten u predjelu kod Glišice. Ponose se svojim spomenikom, imaju svoju poljoprivrednu zadrugu u koju su svi učlanjeni. Imaju organizaciju Saveza komunista, koja prilično dobro radi. U selu ima nekoliko vodenica, koje se nalaze na rijeci Zrmanji. Više hektara zemlje u predjelu Punari, većinom je pod vodom, pa bi trebalo povesti akciju za odvodnjavanje ovog dijela polja.

Kulturno-prosvjetni rad nije razvijen iako je prije nekoliko mjeseci bio mnogo življi. U selu je postojalo društvo »Mladost« koje je dalo više priredaba u selu i okolini.

Tako je sada u Mokrom Polju. Do nekoliko godina, možda ćemo moći sasvim drukčije pisati o ovom selu.

I. Šekuljica



Skradin

Rad razglasne stanice

Razglasna stanica u Kninu, kojom rukovodi poseban odbor Socijalističkog saveza, u toku ovog ljeta je znatno poboljšala program emisija, koje preko devet zvučnika, duž čitavog grada može slusati velik broj građana. Uvedeno je stalno radno vrijeme u određene satove, posebno za obični radni dan, posebno subotom, kad ima najviše seoskog stanovništva u gradu.

Razglasna stanica imade u diskoteci veliki broj ploča narodnih i zabavnih pjesama, tako da je program raznolik. Pored muzike uvedeno je emitiranje obavijesti, koje daju politički i privredne organizacije, ustanove i društva. Tako su građani upoznati sa najaktuelnijim informacijama.

Preko razglasne stanice vrši se emitiranje kraćih korisnih predavanja s ploča ili čitanjem propagandnih napisa koje je izdao Centralni higijenski zavod — odjel za zaštitu majki i djece i onih koje je pripremio Higijenski zavod u Splitu, pa takvim radom doprinosi zdravstvenom prosvjeđivanju naroda.

Odbor razglasne stanice, koji stiče iskustva u tom radu, nastojat će novim oblicima, još više poboljšati program emisija u narednom periodu. I za to ima mnogo mogućnosti. (m)

SEKTORSKA AMBULANTA. Ovih dana u Mokrom Polju otvorena je sektorska ambulanta, koja je dobro došla mještanima Mokrog Polja i okolnih sela, jer ne moraju svaki put da idu u Knin.

OTVORENA VEČERNA ŠKOLA. U Mokrom Polju je otvorena večernja škola koja dobro radi. U istu su se upisali neki mladići koji će posjećivati ovu školu 3 puta tjedno. Za ovo se najviše ima zahvaliti dvojici učitelja škole u Trivicićima.

ra, Oni su se ugodno iznenadili, kada su vidjeli posebno lijepu vrstu koralja. Odmah su se počeli interesirati, gdje je to našao. Pounudili su mu veliku nagradu, ako ih povede do toga mjesta. Kazija nije znao, koliko to predstavlja vrijednost i poveo ih je do mjesta, gdje su oni za kratko vrijeme izvadili veliku količinu koralja. To tako su ih izvadili da im nije moglo sve stati u brod, pa su morali iskrčavati na kopno. Kaziju su dobro nagradili.

Za vrijeme, dok su talijanski koraljari vadili koralje, Kazija je promatrao kako oni to rade i kakve imaju sprave. To je bilo vrlo važno, da bi to iskustvo mogao prenijeti na naše ribare i navagovrao ih da i oni podu vaditi koralje. Otada su se Zlarinjani počeli baviti vadenjem koralja. Iako im još nije bilo potpuno jasno, koliko je vrijednost koralja, ipak je ono postepeno postalo njihovo novo zanimanje. Na svojim brodicama tražili su nove pozicije ne samo duž naše obale, već su plovili do Albanije i Grčke. To je bio težak put, pun životne opasnosti. Tako malo po malo interes je sve više rastao, i to zanimanje postaje svojina Zlarinjana, jer su oni jedini, a još i danas, imali smjelosti, da se spuštaju u morske dubine do 92 metra. To se vidi po tome, što bi u sezoni od VI. — IX. mjeseca pošlo odjednom po dvadesetak brodova u potražnju za koraljima. Tako se radilo godinama, dok nisu bili prisiljeni prestati, jer su trgovci počeli ucjenjivati. Prisiljeni su bili jeftino prodavati, pa se više nije isplatio s obzirom na ži-

KISTANJE

OTVORENA NOVA PRODAVAONICA

Dosad je u Erveniku radila samo jedna prodavaonica poljoprivredne zadruge, u kojoj se je prodavao tekstil i prehrambeni artikli, pa je sada, po odluci Zadružnog savjeta, otvorena još jedna prodavaonica, tako da se sad u jednoj prodaje tekstilna roba, a u drugoj prehrambeni artikli.

SJEDNICA ZADRUŽNOG SAVJETA

Ovih je dana Zadružni savjet OPZ u Erveniku održao svoju sjednicu, na kojoj se govorilo o nekim važnijim problemima zadruge kao o pripremanje za izbore novog zadružnog savjeta, koji će se uskoro održati.

NESTAJE VODE

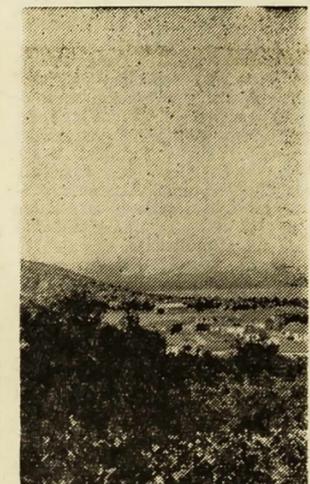
Zbog toga što već duže vremena nije padala velika kiša, počelo je da nestaje vode u cisternama i bunarima na području općine Kistanje, pa poljoprivrednici strahuju da će doći i do veće nestašice vode, ako uskoro ne padne. Rijeka Zrmanja već ne teče dalje od Ervenika, a uskoro će prestati da teče i preko Mokrog Polja, ukoliko ne padne kiša.

MNOGO KOMARACA

Ove godine na području Bukovice ima mnogo komaraca, tako da pričaju poljoprivrednici da ne pamte, da je ikad bio toliki broj komaraca. (IŠ)

KRATKE VIJESTI IZ ERVENIKA

CIJENE VOĆU. Svakog četvrtka u Erveniku prodaje se sve više voća i to: jabuka, šljiva, krušaka, grožđa i td., kao i povrća naročito rajčica. Cijene se kreću: jabuke 50 - 60, šljive 70 - 80, kruške 70, grožđe 90 - 100, rajčice 60 dinara. U Erveniku nema određenog mjesta gdje bi se prodavalo voće i povrće, pa bi trebalo odrediti jedan predio gdje bi se to prodavalo.



Murter

NAPLATA PAŠARINE IZVRŠENA

JE S OKO 80%. Kako se dozajaje na području Ervenika privodi se kraju naplata pašarine, te je već oko 80% poljoprivrednika Ervenika naplatilo pašarinu. Za to se ima zahvaliti »Šumarije« u Kninu, jer ona svakog četvrtka šalje svog naplatnog organa u Ervenik, koji ubira pašarinu. Time je mještanima Ervenika data znatna olakšica jer ne moraju da idu u Knin radi naplate pašarine, a niti moraju novac slati poštom. Smatra se da će se ubrzo likvidirati naplata pašarine na području Ervenika. Najslabije naplaćuju pašarinu mještanima zaseoka Dračevice, naročito oni poljoprivrednici, koji još posjeduju koze iako je držanje koza zakonom zabranjeno.

ZBOR ZADRUGARA. Ovih dana

je u Erveniku održan zbor članova OPZ Ervenik. Na tom zboru su članovi zadruge upoznati sa novim načinom biranja zadružnih savjeta, za koje će se izbori održati 14. rujna, o. g. Zadrugari Ervenika birat će 39 drugova i drugarica u novi Zadružni savjet.

ISFOD OČEKIVANJA. Ove se go-

dine u Erveniku i okolnim selima očekivao dobar urod kasnijih kultura: kukuruza i krompira. Međutim, uslijed velike suše, koja je vladala u posljednje vrijeme, te su kulture podbacile.

VRŠE SE PRIPREME ZA NOVU ŠKOLSKU GODINU. Ovih se dana

u Erveniku vrše aktivne pripreme za novu školsku 1958/59. godinu. U školi se uređuju školske zgrade i nabavljaju se potrebna učila, kojih do sada nisu posjedovale škole. U prodavaonici OPZ stigle su školske knjige, te se daci mogu na vrijeme snabdjeti sa potrebnim knjigama.

OČISTILI SVOJ BUNAR. Ovih je

dana nestalo vode u Bukarićinom bunaru, pa su mještanin zaseoka Bukovica jednog dana dobrovoljno radili na čišćenju bunara.

Od jutra pa do večeri omladinci i omladinke su s pjesmom neprekidno radili i izbacili mnogo blata i kamenja iz bunara. Oni su se obavezali da će očistiti i drugi bunar, ukoliko presuši. Zaista pohvalan primjer mješтана ovog malog zaseoka. Njihovim primjerom trebalo bi da pošu i ostali Erveničanici. (IŠ)

ŠTO JE TO »PARTIZAN«?

Na području Ervenika i ostalih bukovčkih sela vrlo slabo je razvijena sportska aktivnost. U Erveniku nema nijednog sportskog kluba. Prije nekoliko godina bilo je izgrađeno igralište za odbojku. Međutim, od njega sad nema ni traga. Nogomet se uopće i ne igra. Omladini bi trebalo omogućiti, da se ona fizički razvija. Jedino što se može vidjeti to je igranje »na balote«, ili pak »kartanje« u gostionici.

Bilo bi bolje osnovati DTO »Partizan«, nego samo igranje na balote, predložio sam jednoj grupi omladinaca, koji su igrali »na balote.«

— Što je to »Partizan«? Mi o tome ništa ne znamo, — slijedio je odgovor ovih mladića. (IŠ.)

DRNIŠ

ZBOR BIRAČA U DRNIŠU

U Drnišu je prošlog četvrtka održan zbor birača, na kojem je razmotreno pitanje samodoprinosna za 1958. godinu radi izgradnje nove školske zgrade za potrebe osmogodišnje škole. Na tom skupu je odobren prijedlog Odbora za izgradnju škole po kojemu će i građani Drniša novčanim doprinosom i sudjelovanjem u radnim akcijama potpomoci izgradnju novog školskog objekta, za kojim se već odavno osjeća velika potreba. (JS)

POKUŠAJ UBISTVA U RADONIČU

U subotu 30. kolovoza u Radoniču, općina Drniš došlo je do tragičnog događaja u kojem je 69-godišnji Marko Rudan p. Šime pokušao nožem ubiti 65-godišnjeg Josu Rudana p. Mate. Kričičnog dana Marko Rudan je sa janjcima pošao u pašu i tom prilikom je srušio ogradni zid kojim razdvaja Markovu od Josine livade. To je učinio da bi omogućio janjcima da pređu na Josinu livadu. Čim je ovaj naišao između njih došlo je do preprike i u jednom momentu Marko je izvadio nož i njime na tri mjesta ubo Josu, koji je istog dana otpremljen u bolnicu. Marko se nalazi u pritvoru. (B)

PRIMOŠTEN

PROVALNA KRAĐA U PODORLJKU

U selu Podorljaku kod Rogoznice izvršena je provalna krađa u stanu Ante Radića. Dok je on spavao, nepoznat lice ušlo je u njegov stan i pritom odnijelo oko 100 hiljada dinara u gotovini i jedan ručni sat. (b)

DOPUNSKA STANARINA

(Nastavak sa 1. strane)

je praktično plaćaju dopunsku Stanarinu za svaki pojedini uređaj i to prema određenom kriterijumu. Tako, naprimjer, korisnici u čijim je novim zgradama ugrađena savremena oprema plaćaju za bojler u kupatilu 160 dinara mjesečno, za gradenu kuhinju 230 dinara, a za električni ili plinski štednjak 270 dinara.

Sve ove prijedloge prije nego što ih je usvojio Narodni odbor Sarajeva, prihvatili su i zborovi birača. Građani su prihvatili i onađ dio odluke koji se odnosi na povećanje stanarine za višak stambenih prostorija. Za jednu sobu više korisnik stana plaća 05 posto više od ukupne kirije, a za dvije sobe sto posto više, što znači dvostrukom kiriju. Naravno, da se dopunska kirija ne uvodi ako se višak izda podstanaru.

Sudeći po ovim elementima, sarajevski propis je sačinjen u duhu predloženih stambenih zakona koji su sada na javnoj diskusiji. Međutim treba odmah reći da u ovom poslu Sarajevo nije usamljeno. Lokalni propisi o dopunskoj stanarnini pripremaju se i u drugim gradovima, a preko stalne konferencije gradova mijenjaju se mišljenja i organizira diskusija. Za sada su na ovom radu poslije Sarajeva najviše napredovali Ljubljana i Pula, koji u svoje prijedloge unose specifičnosti svojih komunaa.

Petar Stojanović

Zapisi u kobiljenci koraljara

Zlato Zlarina

Često puta vrlo je ugodno naći se u sredini starijih ljudi, koji imaju bogato iskustvo, a i znanje, koje nam može poslužiti veoma korisno. Iako se ne može njihovo pripovijedanje uzeti kao potpuno sigurno, ipak nam služi kao orijentacija, osobito u tretiranju historijskih činjenica.

Ovih dana sreo sam na Zlarinu barba Stipu Makale, slijepog stera od 83. godine, ali s veoma razvijenim pamćenjem i bistrinom. S njim sam vodio razgovor o prošlosti ovog otoka. Misli se, da je Zlarin dobio ime po nazivu »Zli Rimljanin«. Taj naziv dali su Slaveni. Prema tome izgleda, da se u početku Zlarin zvao Zlrim, ali s vremenom je dobio današnje ime, jer Dalmatinci glas »m« na kraju izgovaraju kao »n«. To bi moglo poslužiti kao činjenica, da je otok Zlarin bio naseljen s Rimljanima vrlo rano. U povijesti se prvi put spominje koncem XIII. stoljeća, kada je biskupija iz Skradina prešla u Šibenik. Od najranijih vremena naseljen je čistim hrvatskim življem, a što se vidi po običajima, prezimenima, imenima brda i uvala. Misli se, da su došli iz Bosne i Hercegovine. U početku su se bavili poljoprivredom koja nije bila dovoljna, da ih hrani pučanstvo, pa se vrlo rano počinju baviti i ribarstvom, a nešto kasnije i plovidom. U početku su plovili sa

svojim trabakulama, a kasnije su postali uvaženj kapetani na stranim brodovima. Bili su veoma odvažni mornari, tako da su dobili velika priznanja od ondašnjih vlasti. Često su dolazili u sukob sa gusarima i pobjeđivali ih. Baviili su se i trgovinom. Trgovali su s Mlečanima na principu zamjene dobara.

»Iako su se Zlarinjani vrlo rano počeli baviti plovidbom po raznim morima, ipak nisu bili dovoljno upućeni na to, što se krije u dubinama Jadranskog mora«, pričao mi je najstariji zlarinski koraljar, barba Felicio Vukov, rođen 1870. godine. On mi je vrlo lijepo prikazao razvoj koraljarstva u Zlarinu, kao i sve teškoće, na koje se nailazilo na tom putu od početka pa do danas. To je bilo otprilike 1.700 g., dakle prije 250 god., kada su doplovili u Zlarin dva talijanska broda s koraljima iz Napulja. Oni su tragali za koraljima po Jadranskom moru. Interesirali su se kod Zlarinjana, da li im je što poznato, gdje se nalaze koralji, ali im nitko nije mogao reći, jer nisu znali uopće, što je to? Neki Zlarinjanin po imenu Kazija sasvim slučajno na udici paračgala izvadio je dvije grane koralja, ali on nije znao što je to i čemu može poslužiti. To je držao u kući kao ukras. Po veo je talijanske koraljare kući, da im pokaže, što je izvadio iz mo-

vatnu opasnost. Tako se upaljena luč počela gasiti, ali se nije potpuno ugasila. Ona je i dalje tinjala i čekala na čovjeka, koji će je ponovo potpaliti, a to je bio barba Felicio Vukov.

Kao mladić on je uvijek sanjao o morskim dubinama, o koraljima. Slušao je puno od svojih starijih, koji su se mnogo bavili koraljarstvom. Oni su znali sve važnije pozicije, gdje se može doći do kvalitetnih koralja. Barba Felicio je proveo punih 26 godina u Egiptu (1887 - 1913.), ali želja, da se vrati u svoj dragi Zlarin, nikada u njemu nije prestajala. Ona je u njemu rasplamsala plamen i često u mašti spuštala ga u morske dubine, među svijet tišine, među njegove drage koralje. Kada se vratio u Zlarin, počeo je odmah navagovati ribare, da se opet prihvate vadenja koralja, jer su cijene povoljnije, a on je znao sve važnije pozicije, koje i danas ljubomorno čuva kao najveću tajnu. Ribari o tome nisu htjeli ni čuti. Došao je i. svjetski rat, te je morao u vojsku. Kada je završio rat i sretno se vratio kući, počeo je opet navagovati svoje mještane, ali opet bez uspjeha. Sam se latio posla. Našao je ljude iz susjednog sela s otoka Prviča i dvije lade, te je s njima krenuo u lov na koralje. Tako se počeo baviti sam za svoj račun. Da bi mogao nesmetano raditi, od tadašnjih vlasti dobio je malu pomoć. Često puta dolazio je do njega inspektor ribarstva i navagovao ga, da osnuje koraljarsku zadrugu, jer bi se na taj način moglo postići bolje rezultate.

Tako se 1922. godine pokušalo osnovati zadrugu. Ona je više formalno postojala, jer je bilo malo članova, a i ono, što je postojalo, nije bilo zainteresirano. Novčanih sredstava nije bilo, a tadašnja vlast nije htjela dati kredit prije nego vidjete rezultate rada. Od tih članova dvojica su imala ronilački aparat, pa su se njih četvorica sami odlučili prionuti uz posao, kada nije bilo interesa kod članova zadruge. Taj pothvat dao je lijepo rezultata. Tada su uhvatili oko 140 kg koralja. Sigurno bi bili još izvadili, da se nije spremalo loše vrijeme. Vlasnici ronilačkog aparata su se uplašili i nastojali da se sklope, ali barba Felicio, koliko je bio zagrijan, nije prezaopred životnom opasnošću, već je i svoje drugove počeo navagovati da ne idu. »Vadimo suho zlato iz mora, a vi kući. sklonimo se dok prođe ne vrijeme pa ćemo nastaviti«, govorio je barba Felicio. Oni nisu poslušali, već su se uputili u pravcu Gruža. Barba Felicio je i dalje sa svojim »inženjom« ostao na svome poslu. Međutim, više šale nije bilo. Spremalo se veliko ne vrijeme, i u zadnji čas digao je jedra barba Felicio, izbjegavši bijesnim valovima. Da je zakašnio samo 15 minuta, našao bi se bio među svojim dragim koraljima. Ovaj prizor se odigravao kod Punta Oštra (Boka Kotorska).

Nije dugo trebalo čekati na prodaju koralja. Kada su se vratili u Zlarin, jedan njihov drug brzo je pronašao trgovce i doveo ih u Zlarin. To su bili talijanski trgovci iz Forre del Greco, kraj Napulja, gdje se izrađuju koralji. Oni su plaćali 1 kg koralja 800 lira, a

jedna lira tada je vrijedila 4,5 dinara. Roniči nisu bili zadovoljni cijenom, jer su zahtijevali 1500 lira, pošto su čuli, da se po toj cijeni može prodati. Talijani su čekali 2-3 dana, ali ovi nisu htjeli popustiti. Tako su se vratili neobavljena posla. Mislili su da će se talijanski trgovci predomisлити, ali se oni nisu javljali, tako je koralj ostao čekati na svoju sudbinu godinu dana. Kada nije bilo više izlaza, jer su se zadužili kod banke, bili su prisiljeni sami nositi koralj u Italiju i nuditi ga. Međutim, još jedna nesreća! Vrijednost lire naglo je opala, a koralj su morali prodati za 250 lira po kg. Mjesto ispjeha opet neuspjeh i razočaranje. To ih je pokolebalo, i družina se opet raspala. Sve preprike i neuspjesi nisu pokolebali barba Felicio, već je on i dalje nastavio posao sam, jer je vjerovao u sebe. 1931. godine ponovo je pristupio osnivanju zadruge. Ovaj puta je ostavljena na čvršće temelje, tako da se uspjela održati do danas, makar s prekidom rada od 1945. - 1947. g. Predsjednik zadruge bio je barba Felicio. Uz izvjesnu pripomoć nabavili su vještaka - brvrača iz Italije, koji je uspješno osposobio dvadesetak mladića. Tada su napravovali dobro i stekli veliku reputaciju u cijelom svijetu. Naruđbe su stizale iz evropskih i vanevropskih zemalja (Engleska, Francuska, Njemačka SAD, Kina i dr.). Tada je zadruga došla do finansijskih sredstava pomoću kojih je nabavila sve potrebne sprave za vadenje koralja. To je tako potrajalo do II. svjetskog rata. A.Č.

08 i „informacije“

»Prije vašeg putovanja po moru obratite se na službu 08, koja će vam dati obavještenje: o vremenskim prilikama na čitavom Jadranu, snazi i smjeru vjetrova, valovitosti mora, barmeterskom pritisku, vidljivosti i t.d., te prognozu vremena — ističe se velika reklama u telefonskom imeniku, štampanom 1958. godine.

Nazvao sam 08. Ne, »putovati po moru« nisam namjeravao, već tek onako, radi eksperimenta. Proleže sekunde, više nego što bi ih trebalo i, najzad, slušalica se digne.

— Halo, 08 molim prognozu vremena za sutradan.

— Nazovite hidrometeorološku stanicu, 5-85.

— Vi informacije te vrse ne dajete?

— Da, ali... ne dobivamo redovito izvještaje.

I, tako da sam slučajno bio putnik, koji će sutradan »putovati po moru«, a koji ne voli neizvjesne situacije, bio bih prisiljen u blagajnu poštanskog poduzeća uplatiti još 10 Din.

Tražiti ću neku pristupačniju informaciju, mislim, i opet nazovom 08.

— Koji film igra u kinu »Sloboda«?

— Kino »Sloboda« nema telefon, a »Tesla« ne radi, pa još nismo saznali.

Neupućenom građaninu taj bi odgovor sigurno bio dovoljan. Da prisjetim druga s 08, kino »Tesla« i »Sloboda« su u sklopu istog poduzeća, čiji telefon 2-83 ovih dana nije bio u kvaru, a u kancelariji se i preko radnog vremena uvijek nađe netko iz uprave, jer imaju dosta briga oko postavljanja cinemasopa.

Pretpostavljajući da je to možda slučajnost, isto pitanje sam ponovio dva dana kasnije. Službenica se malo zamislila, a onda — »prošaptala«.

— »Zasjedala«.

Sigurno kod odlaska na posao nije pogledala plakat kina »Sloboda«, jer je baš tog dana došao novi film, »Banda sa Lavender Hilla«. Bila je spremna, očito u nedostatku službenog obavještenja, iz ljubavi za svoje poduzeće, da upotrebi i svoje lično znanje, pa joj, iako nije pogodila, ovim putem zahvaljujem.

Evo još jedne priče na istu temu, koja se odigrala nezavisno od mog eksperimenta, ali je i u nju upleten jedan novinar.

Umjesto uvoda samo napominjem, da služba 08 radi 24 sata, pa vrši i buđenje pretplatnika.

U 5,30 h, kad ga je probudio telefon, digao je slušalicu da se zahvali.

— Molim, molim — odgovorio mu je pospani glas — ali znajte, da nije moja dužnost da budim ljude po gradu.

— Dobro, a kako se vi zovete?

U slušalici je samo kvrcnulo, a zatim se čuo otegnuti zvuk kuka-vice.

Paralelno s ostalim razvitkom, Šibenik dobiva sve više telefonskih aparata. Trenutno ih je uključeno oko 500. U modernim uslovima života služba 08 će biti sve više potrebna. Poštansko poduzeće ne bi je smjelo zanemariti i s obzirom na njenu komercijalnu stranu. Naravno, prije toga bi se svojom solidnošću među pretplatnicima morala afirmirati, a reklame, koje nisu istinite, bolje bi bilo da i nema.

GRADSKA KRONIKA

Mjere za poboljšanje zdravstvene službe

Rajonizacija ambulanata

Dugi »repovi« u Domu Narodnog zdravlja, koji su bili stalna pojava, od 1. IX. o. g., počeli su nestajati.

Prije tri dana učinjen je prvi korak u cilju organiziranja zdravstvene službe, otvoreno je 6 ambulanta za 6 gradskih rajona.

U ambulanti br. 1 liječnici će se građani koji stanuju u Varošu II. na Gradi i Gorici; Grad, Obala i Dolac pripadaju ambulanti br. 2., Šubićevac i Skopinac br. 3., Plišćak i Varoš I. br. 4. Baldekin I. II. i poduzeće »Izgradnja« imaju ambulantu br. 5., a Mandalina, Zablache i Šipad br. 6.

Ambulante br. 1, 2, 3, 4, i 6 su smještene u prostorijama Doma narodnog zdravlja. Prve tri, zajedno s internističkom ambulantom, radit će do podne, a ostale dvije poslije podne.

Srednjoškolska brigada vratila se s Autoputa

Prekjučer oko 12 sati vratila se s Autoputa šibenska srednjoškolska radna brigada »Miro Višić«, koja se tokom mjeseca kolovoza nalazila na gradnji Autoputa Ljubljana — Zagreb. Brigada je svečano dočekana na željezničkoj stanici odakle je predvođena šibenskom narodnom glazbom prošla gradskim ulicama. Ova brigada, koju su sačinjavali srednjoškolski šibenskog kotara, proglašena je tri puta udarnom. (J)

Školska obuka počinje 8. rujna

Kako doznajemo iz Sekretarijata za prosvjetu i kulturu NO-a šibenske općine, redovna školska obuka započinje 8. rujna u svim općebrazovnim, srednjim i stručnim školama. Istog dana počinje nastava u Industrijskoj školi, koja se ove školske godine po prvi put otvara u našem gradu. Do početka nove školske godine u svim školama završit će popravni ispiti, kao i viši tečajni ispiti u srednjim školama koje učenici polažu u jesenskom roku. Oko 500 djece koja su rođena u 1951. i početkom 1952. godine pohađat će prvi razred osnovne škole. Pripreme za redovan početak obuke nalaze se u završnoj fazi. (J)

Dva požara

U noći 26. pr. mj. izbio je požar u šumi na malom poluotoku nedaleko Grebašćice. Požar je zahvatio prostor na dužini od 1.000 i u širini od oko 400 metara. Gotovo sva šuma s ostalim grmljem u znatnoj mjeri je izgorjela. Prijetila je opasnost da se požar ne proširi i na okolno područje. Međutim, uz pomoć stanovnika iz okolnih sela, šibenskih vatrogasaca i pripadnika JRM vatra je ugušena. Uzroci ovog požara i nastale štete nisu još utvrđeni. (b)

27. VIII. između Perkovića i Vrpolja, na brdu Kuk došlo je do velikog požara. Iskra iz vlaka koji tuda prolazi zapalila je suhu travu. Plamen je zatim zahvatio mladu borovu šumu i potpalio sva stabla na površini od 2 hektara. Veća borova stabla požar nije zahvatio, već je samo malo oštećio donje dijelove.

Stalna vatrogasna četa iz Šibenika, vatrogasci JRM i lugari, uz pomoć seljaka u kratkom vremenu su uspjeli požar lokalizirati i ugasiti. Šteta se cijeni na oko 3 milijuna dinara. (Z)

PROVALJEN BUFFET NA MARTINSKOJ

U noći od nedjelje na ponedjeljak izvršena je u buffetu na Martinskoj provalna krađa kojom su prilikom nepoznatih lica odnijela raznih predmeta u vrijednosti od oko 15 hiljada dinara. Provalnici su u buffet ušli nakon što su razbili krov na tri mjesta. Organi Sekretarijata unutrašnjih poslova povelu su izvide. (B)

KRAĐA ODJEVNIH PREDMETA

U stanu Grozdana Dželezdžića u ulici Borisa Kidriča nepoznata lica odnijela su razne odjevne predmete u vrijednosti od 72.000 dinara. Za nepoznatim počiniteljima organi Sekretarijata za unutrašnje poslove vrše potragu. (b)

Ambulanta br. 5 bit će otvorena na istom mjestu, gdje je bila dosadašnja ambulanta »Izgradnja«. Izjutra će raditi u punom radnom vremenu, više tri sata popodnevnog rada.

Također od 1. IX. industrijska ambulanta u Lozovcu dobila je stalnog liječnika koji će tamo živjeti i raditi, zdravstvena pomoć stanovništvu ovog kraja će biti mnogo efikasnija, jer ambulanta više ne će biti samo tvornice, već će pružati zdravstvenu pomoć i stanovnicima okolnih sela. U Lozovcu će se u istoj zgradi uskoro otvoriti i zubna ambulanta, tako da će taj objekat poprimiti karakter zdravstvene stanice.

Sigurno je već svakome upalo u oči, da o predjelu Crnice nije bilo ni riječi. Uslijed nedostatka prostora predloženo je radničkom savjetu Tvornice elektroda i ferolegura, da se blok Crnica pripoji njihovoj ambulanti.

Rajonizacija zdravstvene službe ima mnogo prednosti. Osim što će se izbjeći već spomenuta gužva, postići će se o osnovno u općoj praksi — stvaranje kucnog liječnika. Liječnik u ovom položaju je ne samo zdravstveni već i socijalni radnik, koji poznavajući socijalne prilike jedne obitelji ima više mogućnosti da se bolesniku približi kao čovjeku. Osim toga ako jedan liječnik vrši dužnost stalno u istom rajonu, on bolje uočava njegovu patologiju, pa može pružiti i efikasniju zdravstvenu pomoć. Evidencija zdravstvenog stanja u pojedinom rajonu putem kartoteka bit će potpunija i mogućnost izbjivanja nenadanih bolesti mnogo smanjena.

Kako smo već rekli, ovo je tek prvi korak. Evo još nekih mjera, koje će se poduzeti u bliskoj budućnosti. Zubna ambulanta će se premjestiti iz Doma narodnog zdravlja u Zubni centar, očna ambulanta br. 4, koja će tada raditi izjutra. Rajonska ambulanta br. 6. premjestit će se u prostorije bivše gostionice, koja će se u tu svrhu uskoro adaptirati.

Zdravstvena zaštita stanovništva našega sela je imala jedan veliki nedostatak: svi seljaci iz okoline su na pregleda dolazili u Dom narodnog zdravlja, čije ambulante nisu mogle odoljeti tolikom broju pacijenata. Do konca

BRIJAČNICE ĆE BITI ZATVORENE NEDJELJOM

Kako doznajemo iz Zanatske komore sve brijačke radnje zajedničkog i privatnog sektora počam od 1. rujna ne će poslovati nedjeljom.

KINEMATOGRAFI

SLOBODA: premijera engleskog filma — BANDA SA LAVENDER HILLA — (do 4. IX.)
Premijera njemačkog filma — PUT U BAMSODORF — (5-7. IX.)
Premijera češkog filma — GLAZBA SA MARSIA — (8. 10. IX.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 6. IX. — II. narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.
Od 7-10. IX. — I. narodna — Ulica Božidara Petranovića.

ZAHVALE

Povodom smrti naše drage majke

GROZDANIĆ LJUBICE

ud. pok. Steve rođ. Obradović od srca zahvaljujemo dr. A. Montić-Vjetković, koja je pokojnicu liječila u toku njene duge i teške bolesti i tom prilikom pokazala velike humane osobine. Posebnu zahvalnost izražavamo i čitavom osoblju Septike, naročito drugaricama babicama Ani, Savki i Ljubici, te Zorki i Mariji na svesrdnom zalaganju u njezi i pažnji, koje su ukazali našoj neprežaljenoj majci u njejoj teškoj boli.

Miljenko i Zdravko Grozdanić

U nemogućnosti da se pojedinačno zahvalimo svima onima, koji su nam izrazili usmeno ili pismeno saučestje, poslali vijence i otpatili našu nezaboravnu majku do vječnog počivališta, ovim putem izražavamo im duboku zahvalnost.

Najtoplije se zahvaljujemo posebno našim dobrim susjedima, naročito Mariji Radan i iskrenim kolegama, koji su nam na svakom koraku izlazili ususret i ublažavali veliku bol.

Miljenko i Zdravko Grozdanić

GRADANI PIŠU

Krenimo dalje

Povodom objavljenih nalaza i rezultata koje je Sanitarna inspekcija postigla pri pregledu nekih slastičarskih i ugostiteljskih radnja u gradu, građanstvo je, mora se priznati, komentirajući taj događaj, kritiziralo i inspekciju ugostiteljstva, ali, naravno, u drugim pravcima. — Opet su se čule stare jadikovke u vezi poslužbe, opskrbe i pripremanja jela, ali glavna melodija svih ovih kritika bile su cijene.

Svi su se pitali, zašto ne postoji i zašto se ne vrši i inspekcija cijena, i dokle će n. pr. hotel »Krka« onoliko smionošću stalno podizati cijene (naročito vinu), te takvim neshvatljivim, neracionalnim i potpuno neizazvanim promjenama svoga cijenika, stvarati u gradu psihozu nekog pogoršanja prilika, kad se prilike inače nigdje ne pogoršavaju, već se naprotiv poboljšavaju. Kad bi grad imao dovoljno ugostiteljskih radnja, i kad bi postojali uslovi za najrazličitiju kategorizaciju tih radnja, moglo bi se možda jednom lokalno dozvoliti takovo preumučstvo u cijenu, ali ovako, dok »Krka« služi drugim radnjama kao orijentacija i zarazna primjer, njoj treba, — govoreći su građani, — stati jednom na rep. Izgovor rukovodilaca »Krke«, da su oni potpuno slobodni, i da njihovo poduzeće zaraduje pretežno na strancima, potpuno je neumjesan i nespojiv sa načelima na kojima je osnovano naše poslijeratno ugostiteljstvo. U socijalizmu takova poduzeća služe prvenstveno potrebama, a u zadovoljavanju tih potreba prednost moraju imati domaći ljudi, koji kao radnici,

službenici, vojnici i t.d. u raznim vidovima izgrađuju socijalistički sistem, i u raznim vidovima uzvrataju svima, pa tako i konobarima, kuharima i njihovim direktorima, za njihov trud i za njihove usluge. U nadi da će ovaj članak imati odjeka, i da će se savjest kolektivna hotela »Krka« probuditi još prije negoli ovo pitanje njihovih sa-blažnjivih cijena bude razmotreno od strane nadležne vlasti, — zahvaljuje na ustupljenom prostoru.

B. Dragojević

Teškoće prijevoza putnika

Na relaciji Šibenik-Skradin svakodnevno dva puta saobraća motorni brod »Ohrid«. U dva navrata saobraća posebno zbog prevoza radnika, a posebno zbog redovitih putnika. To isto čini na povratku. Međutim, sada iskrsavaju teškoće zbog sve većeg broja radnika zaposlenih u šibenskim poduzećima, daka i putnika. Tako se u posljednje vrijeme ne može dobiti mjesečna karta za sve radnike a pogotovo ne za putnike čiji broj iz dana u dan neprekidno raste.

Ovaj problem mogao bi se riješiti uspostavljanjem dviju radničkih pruga i to jedne za Zaton, a druge za Raslinu i Skradin. Na taj način došlo bi do rasterećenja one pruge koja vozi putnike s obzirom na to, da velik broj onih koji donose svoje proizvode na »ržnicu želi da pođe prvim jutarnjim brodom. (MŠ)

Odgovor „Prehrane“ na pojave trovanja sirom

»Šibenski list« od 6. kolovoza donio je članak »trovanje pašteta«. Trovanja nije bilo. Stoji naprotiv, da je drug Ante Ninić, došao u jednu od naših prodavaonica, uzeo Gavriloviću paštetu, koja se njemu činila sumnjive kvalitete, pa je dao na stručnu analizu. Sanitarni inspektor, drug Bukovac, obavijestio je ovo poduzeće, da je predmetna pašteta, bila posve ispravna, pa će stoga drug Ninić snositi sve, na ovaj način, nepotrebno izazvane troškove analize.

U »Šibenskom listu« objavljen je i članak pod naslovom »prodaje se pokvareno maslinovo ulje«, u kojemu njegov autor »z«, između ostaloga, navodi, da predstavnik našega poduzeća predlaže, i to iz motiva, kako se ne bi zamjerio svome poslovnom kolegi, da se odnosno ulje pomiješa sa sojinim, kako bi se na taj način smanjio postotak kiseline, pa da se ta smjesa proda za pravo maslinovo ulje. Autor članka nastavlja, kako je dobro, da potrošači znaju, kako bi izgledao njihov jelovnik, kad bi ga prepisivali ljudi, kojima je na prvom mjestu trgovina.

Povodom ovakvog neobjektivnog pisanja, smatramo svojom dužnošću, da upoznamo javnost sa činjenicom, da je predstavnik ovog poduzeća, na službenom skupu u stručnoj trgovačkoj organizaciji našeg kotara, na kojemu se je raspravljala problematika maslinovog ulja, ukazao prisutnima samo na jednu praksu na području trgovačke mreže u Splitu. Naime, trgovačke poduzeća navedenog područja, našavši se u istoj situaciji sa maslinovim uljem, uz suradnju tamošnjih sanitarnih organa, riješila su problem prodaje maslinovog ulja jačeg ukusa na takav način, da su ga miješala u povoljnijem omjeru sa sojinim, a javnim oglašom upoznala potrošače o učinjenu i cijeni. Na ovaj način ulje je prikladnije za uživanje, a potrošačima je ostavljeno na slobodnu volju, da kupe ili ne kupe ovakvu smjesu ulja uz znatno nižu cijenu.

Zabranom prodaje takvog ulja, ogromne količine masnoća svršile bi kao sirovina za pravljenje sapuna. Postavlja se pitanje zašto sve to, kada već po mišljenju mjerodavnih odnosnih mjernih sanitarnih organa, ne postoje za to svi opravdani razlozi.

Predstavniku ovog poduzeća, kada je iznio prijedlog o prodaji maslinovog ulja na naprijed opisan način, bila je potpuno strana misao, da bi se smjesa sojinog i maslinovog ulja prodavala kao čisto maslinovo ulje.

Opće je poznato, da se kod nas prodaje i smjesa maslinovog i sojinog ulja pod nazivom »mješano ulje« uz nižu cijenu.

Primjedba pak u članku o serviranju jelovnika našim potrošačima od strane trgovine, u najmanju ruku je neumjesna i bez ikakvog zdravog humora.

U »Šibenskom listu« od 20. kolovoza, izašao je članak pod još zvučnijim naslovom »20 osoba naštrajalo od sira.« Želimo upoznati našu javnost, da od kritičnog komada paškog sira nije nitko stradao, već se navedena liječena lica već nalaze kod svojih kuća živi i zdravi. Nadalje, u članku posve je netočan podatak, da su sanitarni organi u priručnom skladištu prodavaonice našli pokvareno sira baš ravno 3.000 kg. Istina je, da su tom prilikom sanitarni organi blokirali takovog sira oko 290 kg, a uzorci istih poslani su na analizu.

Navedene negativne posljedice očite su i one same od sebe upozoravaju na veću budnost u poslovanju sa živežnim namirnicama. Rad s ovakvim artiklima nije lak, već naprotiv složen do krajnjih granica. Svako i najmanje poviseno dnevni temperatura, negativno se odražuje na stanje ovih i onako preosjetljivih artikala. Trgovina još ne raspolaže potrebnom materijalnom bazom (nedostatan kapacitet hladnjača, neodgovarajuće tu i tamo poslovne prostorije), da da bi se do kraja mogla uspešno suprostaviti svim onim opasnostima, koje stalno ugrožavaju ispravno stanje živežnih namirnica.

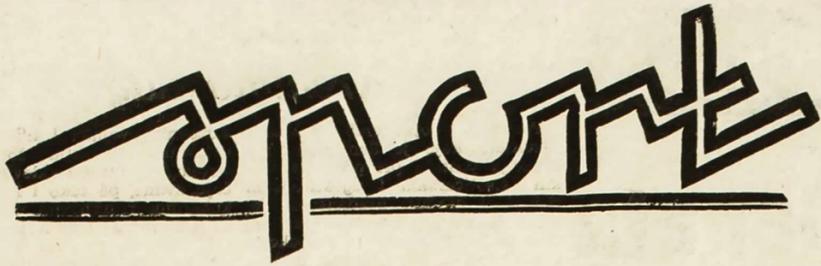
Poslovanje s takovim artiklima je upravo takovo, da unatoč svim potrebnim mjerama opreza, ne isključuje mogućnost navedenih ili sličnih štetnih posljedica tim prije, što se u prometu nalaze mnogobrojne i velike količine prehrambenih artikala.

Pažnja nad stanjem živežnih namirnica pojačana je. Savjetovanja sa prodavačkim osobljem su stalna i svestranija, kako bi se potrošači sačuvali od štetnih posljedica.

Želimo tiješnju suradnju sa savjetovanju potrošača, koji nam svakako kao organ društvene kontrole, može dosta pomoći svojim zapažanjima i smjernicama za buduć rad.

Posebno se uprava poduzeća obaraća na nadležne sanitarne organe, da svojim opsežnim preventivnim mjerama pruže izdašnu podršku u našem radu, jer su ti organi baš oni, koji na ovom području rade raspoložu ogromnim iskustvom.

Pozdravljamo suradnju svih mjerodavnih faktora, jer samo zajedničkim snagama bit ćemo u mogućnosti, da navedene negativne posljedice svjedemo na najmanju moguću mjeru, odnosno da ih isključimo. Sistem utvrđivanja nastalih štetnih posljedica, kao i onaj represivnih mjera u ovakvim prilikama, ne moraju da budu baš ona prava sredstva, kojima se postiže jedan trajniji uspjeh.



Stadion „Rade Končara“ osposobljen za utakmice

U subotu 30. kolovoza stigla je u Šibenik specijalna komisija Nogometnog saveza Jugoslavije radi izvršenja verifikacije igrališta, na kojem će se u sezoni 1958/59. godine odigravati utakmice II. savezne nogometne lige. Komisiju su sačinjavali Pero Arambašić, potpredsjednik Fiskulturnog saveza Srbije, Roko Šupe, potpredsjednik Nogometnog podsaveza Split i Rikard Petrošić, savezni sudac iz Splita. Nakon što su članovi komisije zajedno sa članovima uprave »Šibenika« i odbora za izgradnju igrališta detaljno pregledali stadion, Pero Arambašić je izjavio da su svi tri uvjeta potrebna za odigravanje utakmica II. savezne lige, a

koje je ranije propisao Nogometni savez Jugoslavije, u cijelosti ispunjena. U veoma rekordnom vremenu, za svega petnaest dana, uz pomoć narodne vlasti i stručnjaka te građana Šibenika, naš grad dobio je travnati teren, ograđeno igralište i uređene svlačilnice. Mi smo sa simpatijama pratili uređenje stadiona u vašem gradu, rekao je našim suradniku predstavnik NSJ Pero Arambašić, istaknuvši pri tome, da je upornost Šibenčana da se kvalificiraju u II. saveznu ligu urodila još jednim izvanrednim uspjehom, koji može služiti na čast svim građanima ovog dalmatinskog grada. (J)

Za osam dana položena trava na igralištu

Petnaestodnevni napor građana Šibenika zajedno s oko stotinu radnika poduzeća »Rad«, »Izgradnja«, »Put« i »Vodovod« urodio je plodom. Uređeno je igralište shodno propisima koje je svojevrmeno donio Nogometni savez Jugoslavije. Radilo se od jutra do mraka. Sutradan poslije pobjede »Šibenika« nad »Varteksom« započeli su pripremi radovi, kako na samom igralištu tako i u predjelu Ribnika odakle je trebalo kamionima dovoziti busene trave, koja je odšješćana posebnim plugom. Istovremeno na tom mjestu postavljena je agregat, koji je putem cijevi odvodio vodu iz obližnjeg izvora. Cijela dva dana prethodno zalijevanja je trava koju je desetak kamiona prevozilo do igrališta. Prvi buseni trave položeni su tek u srijedu 19. rujna. Iznad očekivanja, pa i samih stručnjaka — radovi na zatravanju igrališta završeni su za svega osam dana. Kroz to vrijeme blizu 8.500 m² prostora pokriveno je busenima trave koju je sa 8 km udaljenog Ribnika prevezlo oko 500 kamiona. Pored simpatičar »Šibenika« na dobrovoljnom radu moglo se zapaziti i igrače I. momčadi, zatim studenata, daka i pionira, koji su svi zajedno težili jednom cilju — da igralište na vrijeme bude dogotovljeno. Istovremeno s radovima na zatravanju terena, dovršavali su se radovi na ograđivanju igrališta i uređivanju svlačilnice i atletske staze, instaliranju rasvjete, bojadisanju ograda i dr. Ipak posebno pohvalu

na ovom poslu, koji je iziskivao ogromnog truda, zaslužuju radnici građevnog poduzeća »Rad«, kao i šibenski agronomi ing. Mario Polombito i ing. Ante Luketa, koji su neprekidno od početka do kraja bdjeli nad radovima, davali upute i organizirali sav taj rad. Predviđa se da će svi izvršeni radovi koštati oko 3 milijuna dinara, ne računajući tu i radove dane na dobrovoljnoj osnovi. (J)

RASPORED II. KOLA

U II. kolu, koje se igra 7. rujna, sastaju se: Rudar - Lokomotiva, Split - Borovo, Borac - Šibenik, Trešnjevka - Elektrostroj, Proleter - Sloboda i Zagreb - Odred.

KOMISIJA ZA SLUŽBENIČKE POSLOVE
Narodnog odbora kotara Šibenik
raspisuje

NATJEČAJ

1. Upravitelja kazališta u Šibeniku (uvjet: fakultetska stručna sprema, stručni ispit i najmanje 5 godina prosvjetnog ili umjetničkog rada).
2. Pripravnika za zvanje referenta I. vrste, (uvjet: završeni pravni fakultet). Ponude sa kratkom biografijom i podacima o kretanju u službi dostavi najkasnije do 30. rujna 1958. godine.

SKRADINSKO POLJE — BIČINE

U prijateljskoj nogometnoj utakmici između momčadi Skradinskog Polja i Bičina, pobijedila je ekipa Skradinskog Polja sa 6:3. U momčadi Skradinskog Polja naročito su se istakli Pavasović N. i Pavasović R. (G.P.)

TRIBUNJ — GAČELEZE 4:1

U Tribunj je odigrana prijateljska nogometna utakmica između domaće momčadi i Gačelega. Poslije nezanimljive igre pobjeda je pripala boljoj momčadi domaćih. U domaćoj momčadi najbolji su bili Alaga i Kumanović u navali, a Grubelić i Roković u obrani. Kod gostiju bolji od ostalih bila je uza obrana.

»ŠIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
Uređuje redakcijski kolegij

Glavni i odgovorni urednik:
Nikole Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica
Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna banka
Šibenik broj 435-70-1-7

Rukopisi se ne vraćaju

Pretpлата za tri mjeseca 130,
za pola godine 260, a jednu
godinu 520 Din.

Tipak: »STAMPA« - Šibenik

Sekretarijat za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora općine Šibenik

raspisuje

NATJEČAJ

za upis u I. razred

INDUSTRIJSKE ŠKOLE ZA OBOJENU METALURGIJU — ŠIBENIK

Za upis u I. razred navedene škole mogu se natjecati:

1. Učenici, koji su završili narodnu osmogodišnju školu, a nisu mlađi od 14 ni stariji od 18 godina;
2. Učenici, koji su završili osnovnu osmogodišnju školu, uz uvjet da prethodno polože ispit iz hrvatskog ili srpskog jezika i matematike;
3. Učenici, djeca palih boraca i žrtava fašizma, koji su završili osmogodišnju školu, bez obzira na godine starosti.

Uz molbu, taksiranu s 30 državnih i 100 općinskih maraka, treba priložiti:

1. posljednju školsku svjedodžbu u originalu;
2. izvod iz matične knjige rođenih;
3. liječničko uvjerenje o sposobnosti izučavanja metalurškog zanata (prva zdravstvena grupa).

Molbe po ovom natječaju primaju se u NOO Šibenik — Sekretarijat za prosvjetu i kulturu, u vremenu od dana objavljivanja natječaja do zaključno 5. IX. 1958. godine.

Rezultati natječaja bit će objavljeni 6. IX. 1958. godine u tajništvu Industrijske škole.

Upis u I. razred vrši se 6. IX. 1958. god. u Industrijskoj školi.

Primljeni kandidat podnosi kod upisa prijavnicu, taksiranu s 30 dinara.

Kandidati, koji su molbe ranije predali ovom Sekretarijatu, neka ih kompletiraju prema gornjem.

POUKA - ZANIMLJIVOSTI - ZABAVA

ELEKTRIČNI TEPISI

Britanska firma »Termelej« (Thermalay) iznijela je na tržište električne tepihe koji zamjenjuju peći i radijatore po stanovima. Tepisi se po vanjskom izgledu ne razlikuju od običnih, a količina toplote koju zrače može se regulirati prema potrebi. Količina električne energije koju tepisi troše nije velika.

NOV FILTAR ZA CIGARETE

Pariski ljekar doktor Paraf (Paraf) izjavio je francusku Medicinsku akademiju da je pronašao nov filter za cigarete od vate koji, zahvaljujući naročito kemijskom postupku, upija u sebe mnogo više štetnih materija — sastojaka duhanjskog dima — no što je to s dosadašnjim filterom bilo moguće.

»ZDRAVA« HOLANDIJA

Prema posljednjem izvještaju Svjetske zdravstvene organizacije, stanovnici Holandije žive najduže na svijetu. Prosječan vijek u ovoj zemlji iznosi kod muškaraca 71 godinu, a kod žena 73,9 godina.

FOTOGRAFSKOM KAMEROM U ŽELUDAC

Norman Goslin (Norman Gosse), saradnik medicinskog centra u američkom gradu Kembridžu (Cambridge), konstruirao je minijaturnu fotografsku kameru — duga je svega 2cm — koja se, pričvršćena za vrh gastroskopa, može spustiti u unutrašnjost želuca bolesnika. Specijalna lampa ugrađena u samu kameru daje isto onoliko svjetlosti koliko fotografski bič srednje jačine. Kamerom se može odjednom učiniti do osam snimaka u crno-bijelom ili u boji.

KOKOŠKE — PIJANICE

U kokošarniku naučnika doktora Brajdera (Breider) iz Virzburga (Wurzburg), u Njemačkoj, kokoške zaobilaze vodu i piju samo vino. Doktor Brajder je ne samo fiziolog, već i šef zavoda za ispitivanje vina i voćnih sokova. Svoje pernate pitomice on napaja vinom da bi mogao da proučava njegov utjecaj na organizam živine i, posrednim putem, na ljudski organizam. Prve opte izveo je još 1938. godine. »Čovjek ne bi vjerovao koliko pića može živina da podnese, — kaže Brajder. — Mojih 16 opitnih kokošaka popile su za četiri mjeseca 300 litara crnog vina«.

One kokoši koje su pile vodu ili plemenita vina nisu pokazale nikakve promjene. Međutim, ona živina koja je pila umjetna vina ili vina pravljená od samorodnih vrsta grožđa, brzo je obojevala i skapavala, jer su im ta vina razorila jetru. Doktor Brajder smatra da bi se slični rezultati dobili i u slučaju da su opti, umjesto na živini, vršeni na ljudima.

MOTOR NA VJETAR

Kako donose sovjetski listovi, neki ruski inženjer konstruirao je nov tip motora, na vjetar, koji brzini vjetra od 8 metara u sekundi ima jačinu od 11 konjskih snaga. Motor je opremljen aerodinamičnim regulatorom koji pri većoj brzini vjetra osigurava ravnomjerno okretanje. Vjereni točak ima promjer od 12 metara i tri posebna krila koja se okreću u pravcu vjetra. Motor se može upotrebiti za vodene crpke, aparate za prerađivanje stočne hrane, mlinove i kao električni generatori.

SVAKOG DANA 5.000 DJECE

Prema podacima koje su objavile Ujedinjene nacije, na svijetu se svakog dana rodi 5.000 djece. Porast ukupnog stanovništva na zemlji iznosi posljednjih godina 50 miliona, što je došlo kao posljedica smanjenja smrtnosti.

MUZEJ LEDA

U Sjedinjenim Američkim Državama osnovan je nedavno »muzej leda«, jedinstven ove vrste na svijetu. U naročitim hladnjačama čuvaju se, radi budućih proučavanja, primjerci leda uzeti s različitih dubina ledenih pokrivača na Grenlandu i Antarktiku. Ledeni cilindri, koji se iz kompaktne mase leda vade pomoću naročitih bušilica, dijele se na dva dijela. Jednu polovinu naučnici proučavaju na licu mjesta, a druga se smješta u muzej. U ledu se prilikom analiza nalazi na vulkanski pepeo, meteororsku prašinu bacile i mikrobe koje su zračne struje odnijele u gornje slojeve atmosfere i koji su, kasnije, zajedno sa snijegom ponovo pali na zemlju. Na osnovu tih nalaza mogu se donositi zaključci o zračnim strujama u vrijeme kad se led stvarao, o periodima najvećih vulkanskih aktivnosti, o sadržini radioaktivne prašine, kao i o starosti leda. Zasad se u »mu-

zeju leda« nalaze primjerci leda koji se obrazovao za posljednjih 600 godina. Međutim, naučnici namjeravaju da svoju »hladnu zbirku« popune egzemplarima iz 10 hiljada godina.

ALKOHOLIZAM I ATOMSKE RADIJACIJE

Jedan od referenata na prvom

međunarodnom kongresu za ispitivanje djelovanja atomskih radijacija iznio je zanimljivo mišljenje da redovno uživanje alkohola predstavlja izvjesnu, mada ne veliku, zaštitu od štetnog djelovanja atomskog zračenja koje nastaje prilikom eksplozija atomskih i vodoničnih bombi.

(Sedma Sila)

Pismo iz Zagreba

RAZLIČITE LINIJE HALJINA

Još ove zime moglo se u Zagrebu vidjeti samo poneku haljinu u obliku »vreće«, u kazalištu ili u kavani, a takav način odijevanja pobuđivao je uvijek veoma mnogo komentara. Mnogstvo dosjetki pratio je pojavu svake »vreće«, pristajala ona ili ne osobi koja je nosila. Tek ovog ljeta »vreće« su zauzele na zagrebačkim ulicama ravnoopravno mjesto sa svim drugim linijama i stekle, da tako kažemo, potpuno pravo građanstva.

Sada se već govori, da »vreća« više nije u modi, da je u mnogim modnim centrima žene više ne nose, da mi zaostajemo »za svijetom«. Pregledavajući francuske i talijanske žurnale, uvjerali smo se da to nije tako. »Vreće« se i dalje nose, samo su, donekle, stilizirane i umjerenije, s tim, da ima i drugih modela pogotovo klasično uskih, a za veće i za sasvim mlade djevojke ostaju i one tako ugodne haljine sa gornjim dijelom uz tijelo, i veoma širokom suknjom.

Modne revije održane prošlog proljeća pokazale su poznati ukus zagrebačkih majstora, već zapravo kreatora mode. Iako se radi po uzoru na francuske, talijanske i bečke modele pokazalo se dosta prilagodavanja i umjerenosti i možda su upravo te proljetne revije približile »vreće« većem broju žena.

»NA SVAKOM KORAKU«

Da kažemo nešto i o materijalima — jer je glavni prigovor protiv nove modne linije bio upravo taj, da, pored toga što »ne pristaju svakome« »vreće« ne mogu biti izrađene iz svake tkanine. Ima istine u tome: Ako materijal nije mekan i podatljiv, »vreća« može izgledati zaista kao vreća, a ne kao ženska odjeća. Ali, htjeli smo ostvariti nešto posve drugo; o izboru tkanina u našim prodavaonicama. Svaka Zagrepčanka kad se nađe u kojem drugom gradu ili na ljetovanju doživljava komplikacije na račun uzoraka svojih ljetnih haljina, jer su to tkanine koje se »ne vide na svakom koraku«. Situacija u malim gradovima

nije takva. Tamo bi naši trgovci morali imati bolji izbor.

Mora se reći, da, iako su u Zagrebu izložili puni i na prvi pogled ima toliko tkanina, kad se ide kupovati za određenu potrebu, a tako se uvijek i kupuje, kupac se nađe u položaju, da teško nađe ono što treba. Još ove zime pojavile su se u Zagrebu, lijepe i ukusne »niedermeir« šare, a takve tkanine kupile su mnoge žene. Razočarenje je bilo veliko, kad su se na početku ljeta »na svakom koraku« na ulicama pojavile tolike jednake haljine — uglavnom u plavoj boji — sa prugama i cvjetićima nanižanim uzduž ili postavljenim poprijeko. To su te šare koje se u drugim gradovima čine tako lijepe — samo zato što ih tamnija trgovačka mreža nije nabavila, a u Zagrebu ih ima previše. Mora se zamjeriti tom načinu poslovanja, jer izgleda da se zagrebačke maloprodajne radnje snabdijevaju kod istih grosista, a radnje iz drugih gradova kod nekih drugih. To vrijedi i za uvozni tekstil i za onaj izrađen kod kuće. Jednoj haljini sašivenoj od najobičnijeg kretona iz Duge Rese, kupljenoj po najobičnijoj cijeni u Zagrebu, sašivenoj najobičnije, divile su se naše žene u Splitu. To je samo zato, što takvog kretona u Splitu nema, a sigurno je da će Duga Resa, kao i mnogo drugih uzoraka, prodati i onima u Splitu, kao i u Zagrebu i drugdje. Žene ipak pravom još uvijek prigovaraju »raspedljivi« tekstila koji se u jednom gradu vidi baš na svakom koraku. U drugom gradu je drugi »desen«, ali opet na »svakom koraku«. A kad bi se u jednoj trgovini ili barem u jednom gradu mogao naći pravi izbor svega onoga što se izrađuje u domaćim tvornicama i onoga što se uvozi, to više ne bi bio mali izbor i to bi omogućilo svakoj ženi da se obuče po svom ukusu i da nema haljinu kao »sedamnaest« žena iz njene ulice kako se to u šali kaže. To osobito vrijedi za ljetne haljine, izrazito po bojama i uzorcima.

Anka Kulušić

Križaljka

VODORAVNO: 1. pokret tijelom, 6. pripadnik stoicizma, 10. vanjski dio oka, 14. vrsta crnogorice, 15. Ludolfov broj, 16. ime književnice, 32. narodno muško ime, 34. pod. Brlić-Mažuranić, 17. grofovija u Engleskoj, 18. naša rijeka, 20. slovo grčke abecede, 21. lična zamjenjiva, 22. vokal i konsonant, 23. pravo i drugo slovo abecede, 25. sta-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11	12	13	14
15			16				17	
18			19		20		21	22
		23	24		25		26	27
28	29	30	31		32	33	34	35
36			37		38		39	40
41				42				43
44								45

OKOMITO: 1. ispusnica, isprava 17. narod. 18. tar, d, 19. ep, 21. red, 22. Ba, a, 23. istina, 25. etamin, 27. sto, 28. avani, 30. Ant, 31. ta, 32. tratma, 34. de, 35. Ante, 37. nac, 38. ivin, 40. nevolja, 41. avlija. (JV)

Pretplatnici!
Podmirite
pretplatu za
1958. god.

Rješenje križaljke iz prošlog broja: Vodoravno: 1. kolo, 4. otok, 7. ud, 8. nakovanja, 14. na, 15. ran,